

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ศึกษาทัศนคติเรื่องการให้ทานของชาวบ้านดอนกลาง ตำบลธาตุ
อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีกับหลักการให้ทานในคัมภีร์
พระพุทธศาสนาเถรวาท

ผู้วิจัย : นางสาวลัษณา ทองทศ

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระครูภาวนาโพธิคุณ, ดร. พธ.บ.(ปรัชญา) M.A.(Phil.) Ph.D.(Phil.)

: พระครูสมุห์เจริญ กตปุญโญ, ดร. พธ.บ.(Sociology) Ph.D.
(Sociology)

: ดร.ประยูร แสงใส. พ.ม.,พธ.บ.(ครูฯ) M.A. Ph.D. (Ed.)

วันสำเร็จการศึกษา : ๒๘ / มีนาคม / ๒๕๕๖

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาทัศนคติเรื่องการให้ทานของชาวบ้านดอนกลาง ตำบลธาตุ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีกับหลักการให้ทานในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท” โดยมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการคือ ๑) เพื่อศึกษาหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการให้ทานในพระพุทธศาสนาเถรวาท ๒) เพื่อศึกษาทัศนคติการให้ทานของชาวบ้านดอนกลาง ตำบลธาตุ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ๓) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติเรื่องการให้ทานของชาวบ้านดอนกลางกับหลักการให้ทานในคัมภีร์พระพุทธศาสนา การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ คือเน้นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และวิจัยภาคสนาม (Field Research)

ผลการวิจัยพบว่า ทานในพุทธศาสนา หมายถึงการให้ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่หวังผลตอบแทน และยังหมายถึงการสงเคราะห์ การบริจาค การแบ่งปัน การเสียสละ เป็นการเลี่ยความสุขที่ตนมีให้กับคนอื่น หรือเป็นการบำรุงศาสนาให้ดำรงคงอยู่ได้เพื่อประโยชน์ของสังคม การให้ทานมีทั้งอามิสทาน (การให้สิ่งของหรือวัตถุที่ควรให้) ธรรมทาน (การให้พระธรรมคำสั่งสอน) และอภัยทานคือการให้ออกาส โดยทัศนคติเกี่ยวกับการให้ทานอยู่ที่ตัวบุคคล สิ่งของ สถานการณ์ หรือสถานที่อย่างใดอย่างหนึ่งจากความเชื่อ ความศรัทธาของผู้มีประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในสภาพแวดล้อมของคนที่อยู่ นั้น รู้และเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับการให้ทาน รวมทั้งถูกปลูกฝังมาอย่างถูกต้องตามหลักของพุทธศาสนา

ชาวบ้านดอนกลางมีทัศนคติเกี่ยวกับความหมายการให้ทานใกล้เคียงกับการให้ทานในคัมภีร์พระพุทธศาสนามากที่สุด โดยเฉพาะ ทานคือการให้ ช่วยเหลือ แบ่งปัน แต่ส่วนมากเข้าใจการให้วัตถุทาน ส่วนธรรมทานได้เพียงแต่การเข้าวัดฟังธรรม มอบหนังสือ หรือแนะนำให้คนทำในสิ่ง

ที่ถูกต้อง ขณะที่ยกย่องมอบโอกาสใหม่ให้คนที่หลงผิดกลับกายกลับใจ เป็นคนที่ดีของสังคม แต่ความละเอียดยและความลึกซึ้งของท่านทั้งสองอย่างข้างหลังนี้ค่อนข้างจะเข้าใจน้อย อย่างไรก็ตาม ประชาชนชาวบ้านดอนกลางยังเลือกบุคคลที่จะให้ โดยเฉพาะนักบวชในทางพระพุทธศาสนาโดยให้เหตุผลว่า เป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ และไว้วางใจมากที่สุดเพราะมีความเชื่อที่ว่าจะได้เป็นบุญกุศลทั้งในชาตินี้ และชาติหน้า แล้วสามารถอุทิศบุญกุศลให้บรรพบุรุษที่ล่วงลับได้ ขณะเดียวกันก็ยังมีความคาดหวังว่าจะมีสุขภาพแข็งแรง พออยู่พอกินและมีพระนิพพานเป็นที่สุด

ทัศนคติการให้ทานของชาวบ้านดอนกลางกับหลักการให้ทานในคัมภีร์พระพุทธศาสนา จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ชาวบ้านดอนกลางได้แสดงทัศนคติการให้ทานมีลักษณะใกล้เคียงกับหลักการทางพระพุทธศาสนามากที่สุดทั้งความหมายตลอดจนถึงอานิสงส์ของการให้ทาน โดยเฉพาะการให้ทาน เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบทุกข์ยาก ลดความเห็นแก่ตัว สร้างคุณงามความดี ความสบายใจ และเพื่ออุทิศแก่บรรพบุรุษ ซึ่งบุคคลที่ควรรับจะต้องเป็นผู้ประสบทุกข์ และมีคุณธรรม ขณะเดียวกัน ผู้ให้ประกอบด้วยความปรารถนาดีกับการให้ทานทั้งก่อนให้ ขณะให้ และภายหลังให้แล้ว ส่วนลักษณะทานที่ไม่ดี คือให้เพื่อหวังผลตอบแทนด้านโลกธรรม และ วัตถุทานมีคำหยาบ เป็นการให้แบบอสังคตบุรุษ ลักษณะการให้ทานที่ดี คือการให้แบบสังคตบุรุษด้วยความเต็มใจ บริสุทธิ์ใจ กระทั่งวัตถุทานด้วย

Thesis Title : A Study of Attitudes Toward Dana (Giving) of Bandonklang Villagers, That Sub-District, Wanrinchamrab District, Ubonratchathani Province and the Praitice of Dana as Depicted in Theradavada Buddhist Literature

Researcher : Miss Laksana Thongthod

Degree : Master of Arts (Buddhism)

Thesis Supervisory Committee :

: Phrakru Bhavanabodhikhun, B.A.,M.A.(Phil) Ph.D. (Phil)

: Phrakru Samusawian Katapubbo, B.A.,M.A.,(Sociology) Ph.D. (Sociology)

: Dr. Prayoon Saengsai, Pali.IV, B.A., M.A.(Ed),P.G.DIP.inJournalism Ph.D.(Ed)

Date of Graduation : 28 /March / 2013

ABSTRACT

This research was entitled “A Study of Attitudes Toward Dana (Giving) of Bandonklang Villagers, That Sub-District, Wanrinchamrab District, Ubonratchathani Province and the Praitice of Dana as Depicted in Theravada Buddhist Literatue” aimed at two objectives: (1) to study the principles and concept for giving in Theravada Buddhism, (2) to study the attitude toward giving of villagers in Bandonklang, That Sub-district, Warinchamrap district, Ubonratchathani province, and (3) to do a comparative study of the attitude toward giving of villagers in Bandonklang, That sub-district, Warinchamrap district, Ubonratchathani province and the principles of giving as depicted in Buddhist Canon. However, this thesis was a qualitative research methodology, with the documentary research, field work approaches, and critical analysis.

This study found that the definition of *Dana* or giving in Buddhism could be interpreted as following: donating, offering requisites to others, including generating happiness toward other as well as social services. There were mainly two kinds of giving: *Amisadana* or material gift and *Dhammadana* or gift of truth. Another remarkable type of giving was

forgiveness or *Abhayadana*. However, the practice of giving of each person might be different depended on his or her attitude and understanding toward giving. Some people, before giving, might consider about a thing, place, and a person to offer to; while some just offered as what they had been trained on the practice of giving according to Buddhism.

Nevertheless, the study found that the villagers in Bandornklang had attitude toward giving very similar to the practice of giving depicted in the Buddhist Canon. They stated that *Dana* mean giving, offering help, and sharing what one had to the other. But, this attitude was only regarding to the material gift, not for the gift of truth and forgiveness. Gift of truth, to them, was listening to the dhamma talk, offering book, and guiding a lost-way person to walk on the right path. Forgiveness was a practice of giving chance to a misguided person in bettering his or her behavior to have a desirable characteristic in the society. Although the villagers in Bandornklang might understand the principle of giving *dana* in Buddhism, they still did not have depth and clear understanding about the practice of giving. They offered *dana* to a Savgha only, by presenting that a ordained Savgha was a faithful refuge and truly field of merit making (*pubbakheta*). Therefore, offering *dana* to a Savgha, would bright them and great merit in this very life and the life after; their deceased also could obtain merit; and eventually it would lead them to realize liberation (*nibbana*).

For the result of a comparative study of the attitude toward giving of villagers in Bandornklang and the principle of giving as depicted in Buddhist Canon, this study found that the villagers in Bandornklang had very similar attitude toward the practice of giving, including the advantage of giving (*anisavsa*), like what was depicted in the Buddhist Canon. They agreed that the right practice of giving were: to offer *dana* to help a poor and an disable person with sincerely, to reduce greediness of oneself, and to make merit to the deceased. On one hand, they opinioned that those who offered *dana* would get advantage of happiness in three periods: at the time before offering, during offering, and after offering. However, there were also some villagers who had negative attitude toward the practice of offering *dana*. With insincere mind and right understanding about the right practice of offering *dana*, they offered *dana* by expect something in return like getting rich and better flame, not giving for spiritual cultivation.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจากผู้มีอุปการคุณหลายๆ ท่าน ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ที่เปิดโอกาสให้ผู้วิจัยได้เข้ามาศึกษาเล่าเรียน เพื่อนำความรู้และประสบการณ์ออกไปใช้ในการพัฒนาประเทศชาติพระศาสนาต่อไป

ขอกราบขอบคุณพระครูภาวนาโพธิคุณ, ดร. ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ พระครูสมุทรเจริญ กตปุญโญ,ดร. และดร.ประยูร แสงใส กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษาในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล ขั้นตอนการเรียบเรียงข้อมูลและการจัดรูปแบบตามระเบียบของบัณฑิตวิทยาลัย รวมทั้งคำแนะนำ ปรึกษา ชี้แนะและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดีตลอดมา ทั้งนี้เพื่อให้วิทยานิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความเมตตาอนุเคราะห์ของทุกท่านที่กล่าวมา

ขออนุโมทนาบุญ ขอขอบคุณคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ทุกๆ ท่านที่ได้ช่วยให้คำแนะนำผู้วิจัยด้วยกุศลจิตตลอดจนครูอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ จนได้นำมาใช้ประกอบในการเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้

ขอขอบคุณพระนิสิตและฆราวาสนิสิตปริญญาโท ของศูนย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่นและวิทยาเขตอุบลราชธานี ทุกรูปทุกท่าน โดยเฉพาะพระครูโกศลสุตากร ที่ให้ความเมตตาพิสูจน์อักษร ปรับแก้ไข และหลวงพิสุธิ์สุวณณเถโร ที่ช่วยให้คำแนะนำ ดูแลรูปแบบในเล่มจนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณ คุณแม่เกษิ ทองทศ ที่ได้เลี้ยงดูอบรมแนะนำให้กำลังใจด้วยดี สิบเอกธีระศักดิ์ ทองทศ คุณลลิตาภรณ์ ทองทศ ผู้ให้การสนับสนุนเรื่องทุนการศึกษาค่าใช้จ่ายแก่ผู้วิจัย จนกระทั่งสำเร็จการศึกษา ขออนุโมทนาบุญมา ณ โอกาสนี้

ขออนุโมทนาบุญขอบคุณชาวบ้านดอนกลาง ตำบลธาตุ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี และผู้มีอุปการคุณอื่นๆ ที่ได้ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัยเป็นอย่างดี จึงขออนุโมทนาบุญขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

นางสาวลัษณา ทองทศ

๒๘ มีนาคม ๒๕๕๖

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ซ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๓
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	๔
๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย	๑๑
๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๑๒
๑.๙ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๑๓
บทที่ ๒ หลักการให้ทานในพระพุทธศาสนาเถรวาท	
๒.๑ ความหมายของทาน	๑๔
๒.๒ วัตถุประสงค์ของทาน	๑๘
๒.๓ ประเภทของทาน	๒๓
๒.๔ แรงจูงใจในการให้ทาน	๒๓
๒.๕ วิธีการให้ทาน	๓๑
๒.๖ อานิสงส์ของการให้ทาน	๓๓
๒.๗ สรุป	๔๕

บทที่ ๓ ทศนคติการให้ทานของชาวบ้านดอนกลาง

๓.๑ ทศนคติและความหมายของทศนคติ	๔๖
๓.๒ ความหมายของการให้ทาน	๕๐
๓.๓ วัตถุประสงค์ของการให้ทาน	๕๓
๓.๔ ประเภทของการให้ทาน	๕๕
๓.๕ แรงจูงใจในการให้ทาน	๖๔
๓.๖ วิธีการให้ทาน	๖๓
๓.๗ อานิสงส์การให้ทาน	๘๕
๓.๘ สรุป	๙๑

บทที่ ๔ เปรียบเทียบทศนคติการให้ทานของชาวบ้านดอนกลางกับคัมภีร์หลักการ

ให้ทานในพระพุทธศาสนา

๔.๑ ความหมายของการให้ทาน	๙๔
๔.๒ วัตถุประสงค์ของการให้ทาน	๙๕
๔.๓ ประเภทของการให้ทาน	๙๘
๔.๔ แรงจูงใจในการให้ทาน	๑๐๒
๔.๕ วิธีการให้ทาน	๑๐๖
๔.๖ อานิสงส์ของการให้ทาน	๑๑๘
๔.๗ สรุป	๑๒๑

บทที่ ๕ สรุปผลการวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๒๔
๕.๒ ข้อเสนอแนะ	๑๒๘
๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๑๒๙
๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ	๑๒๙
๕.๒.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัย	๑๒๙

บรรณานุกรม	๑๓๑
ภาคผนวก ก	๑๓๕
ภาคผนวก ข	๑๔๑
ภาคผนวก ค	๑๔๔
ภาคผนวก ง	๑๕๙
ประวัติผู้วิจัย	๑๖๔

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

พระไตรปิฎกที่ใช้ในการทำวิจัยฉบับนี้ คือ พระไตรปิฎกภาษาบาลีอักษรไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐ และพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๕ ฉบับภาษาบาลี อ้างอิงโดยระบุ คัมภีร์ เล่ม ชื่อ และหน้า เช่น องฺ จตุกก. หมายถึง คัมภีร์อังคุตตรนิกาย ปญจกนิปาต เล่มที่ ๒๑ ข้อที่ ๒๓๒ หน้า ๒๕๘ ส่วนพระไตรปิฎกภาษาไทย อ้างอิงโดยระบุ เจ้าของลิขสิทธิ์ ฉบับพระไตรปิฎก เล่มที่ ข้อที่ และหน้าที่ เช่น มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาฯ ๒๕๓๕ เล่มที่ ๒๐ ข้อที่ ๓๔ หน้า ๑๘๖-๑๘๘

พระสุตตันตปิฎก

ม.ม.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มัชฌิมปัณณาสก์	(ภาษาไทย)
ม.อุ.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	อุปรปัณณาสก์	(ภาษาไทย)
ส.ส.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
องฺ.ติก.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ติกนิบาต	(ภาษาไทย)
องฺ.จตุกก.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)
องฺ.ปญจก.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ปญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
องฺ.ฉกก.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ฉกกนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ชาดก	(ภาษาไทย)

พระอภิธรรมปิฎก

อภิ.ก.	(ไทย) =	อภิธรรมปิฎก	กถาวัตถุ	(ภาษาไทย)
--------	---------	-------------	----------	-----------

อรรถกถาพระสุตตันตปิฎก

ม.อุ.อ.	(บาลี) =	อังคุตตรนิกาย	ติกนิปาตอฏฐกถา	(ภาษาบาลี)
---------	----------	---------------	----------------	------------